VERSLAG ADVIESCOMMISSIE CONTROLE EN FINANCIËN
17 februari 2022 van 20.00-21.30 uur
Stadhuis, Grote Trouwzaal

Gemeente Utrecht

Adviescommissie: Dimitri Gilissen (voorzitter), Janneke Admiraal, Has Bakker, Cees Bos, Julia van Ophem, Bert van Steeg, Rick van der Zweth en Daniëlle Rijnders (raadsadviseur Control & Audit)

Overige deelnemers: Cora Bakker (strategisch adviseur financiën), Sandra Emsbroek (strategisch adviseur bedrijfsvoering), Gerth Molenaar (Rekenkamer), Edwin Westphal (concernmanager financiën, inkoop en juridische zaken), Katie Zwetsloot (CFO), en Rein-Aart van Vugt en Niels Fritz (Deloitte)

1. a. Opening en mededelingen

De voorzitter opent de vergadering – de laatste van de Adviescommissie in deze samenstelling. Er zijn geen mededelingen.

b. Vaststellen agenda

Agendapunt 7 (update leesbaarheid/begroting van de toekomst) wordt verplaatst naar de volgende vergadering, verder volgens opgave.

2. Verslag vorige vergadering (20-01-2022)

Geen bijzonderheden; het verslag wordt vastgesteld.

3. Ingekomen en verzonden stukken

Er is eerder deze week een brief gekomen over differentiatie van tarieven en peilmomenten; deze komt vóór het zomerreces nog aan de orde.

4. WAAVA

Het voorstel is om de Nota WAAVA aan te passen met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2022. Mevrouw Emsbroek wijst op de belangrijkste aanpassingen: de activeringsgrens voor investeringen in maatschappelijk nut was € 5 miljoen, maar is na overleg met de accountant bijgesteld naar € 100.000. Uit oogpunt van behoedzaamheid wordt niet de restwaarde gehanteerd. De componentenmethode wordt eveneens behoedzaam toegepast; in het kader van voorliggende nota nog niet, maar in de toekomst mogelijk wel.

De heer Van Vugt vindt de nota overzichtelijk, met duidelijke kaders. In de verlaging van de activeringsgrens kan hij zich vinden. De nota doet vijf belangrijke, kaderstellende uitspraken die kunnen worden gezien als bevestiging van de huidige gang van zaken. Kan de raad hiermee instemmen?

Zie hoofdstuk 9, het budgetrecht van de raad. Voor routinematige investeringen en vervangingsinvesteringen ligt de bevoegdheid nadrukkelijk bij het college. De raad gaat over

commissiegriffier Adviescommissie CF ✉danielle.rijnders@utrecht.nl

uitbreidingsinvesteringen waarvoor de begroting geen bandbreedte vermeldt. De accountant heeft dit beschreven in een apart memo, en heeft daarin ook gewezen op enkele onduidelijkheden in de nota. Een tweede belangrijk punt is de keuze om geen restwaarde toe te passen, wat in lijn is met het standpunt van de Commissie BBV. Met de componentenbenadering kan worden geëxperimenteerd indien nodig, bijvoorbeeld bij circulair bouwen. De nota vermeldt de keuze voor lineair afschrijven, en voor annuïtair afschrijven in specifieke gevallen, bijvoorbeeld voor rioleringen. Ten slotte wordt ervoor gekozen om bij te dragen aan investeringen door derden, in de vorm van een investeringssubsidie, bijvoorbeeld een sportvereniging die kleedruimten wil (ver)bouwen.

De Adviescommissie was altijd enthousiast over het verkennen van de componentenmethode, stelt mevrouw De Koning, uit oogpunt van duurzaamheid. Is die overweging meegenomen? Is het mogelijk om wat minder voorzichtige stappen te zetten? Hierop wijst de heer Van Vugt erop dat de keuze voor de componentenmethode een politieke moet zijn.

Op een vraag over investeringssubsidies legt de heer Van Vugt uit dat al dan niet in delen afschrijven op de lange termijn niet veel uitmaakt. De eerste paar jaar levert het budgettair voordeel op, dus meer financiële ruimte. Mevrouw Zwetsloot vult aan dat het soms handiger is om gebruik te maken van incidenteel budget om structurele tekorten te vermijden. Een groot bedrag ineens activeren legt immers groot beslag op de kapitaallasten. In overleg met de G4 wordt er gezocht naar goede en bruikbare kaders, maar die ontwikkeling staat nog helemaal aan het begin.

Wordt ten aanzien van de restwaarde de diversiteit in gebouwen onderzocht, en wordt er onderscheid gemaakt, bijvoorbeeld tussen een school en het Stadskantoor? Mevrouw Emsbroek geeft aan dat de gemeente veel gebouwen met maatschappelijk nut heeft. Voor die categorie wordt niet met restwaarde gewerkt. Een nadeel is namelijk dat er dan steeds getaxeerd moet worden; als de werkelijke waarde lager blijkt te zijn dan de restwaarde, moet er afgewaardeerd worden. De heer Westphal vult aan dat er in oude gebouwen fors geïnvesteerd moet worden. Bij het werken met restwaarde zijn de kapitaallasten weliswaar lager, maar de afschrijvingsruimte neemt na verloop van tijd ook af. Er moet dan opnieuw geïnvesteerd worden.

De heer Bos merkt op dat steeds dezelfde argumenten naar voren worden gebracht, en dat er geen inhoudelijk onderzoek is gedaan naar de minder behoedzame methoden. Hij had een doorlichting van de vastgoedportefeuile met een beschrijving van de mogelijke scenario's verwacht, waarover de raad had kunnen discussiëren, bijvoorbeeld over het al dan niet toepassen van de componentenmethode. Hierop wijst de heer Westphal erop dat de financiële consequenties vorig jaar al werden toegelicht in een raadsvoorstel, waarmee de raad heeft ingestemd. Dit voorstel bevatte een financiële paragraaf. Wat betreft restwaarde heeft de ambtelijke organisatie geconstateerd dat het het grootste deel van de gemeentelijke

vastgoedportefeuille uit maatschappelijk vastgoed bestaat. De heer Van Vugt vult aan dat de nota grotendeels een bevestiging is van wat eerder al werd vastgesteld.

Eerder werd opgemerkt dat de componentenmethode administratief bewerkelijk is. Hoe zijn de ervaringen daarmee elders in het land? De heer van Vugt licht toe dat het bedrijfsleden werkt met de IFRS-boekhoudregels ter bevordering van transparantie. In sommige bedrijfstakken worden er honderden componenten onderscheiden die allemaal apart geregistreerd en afgeschreven moeten worden, met als gevolg zware administratieve last. De Commissie BBV heeft echter voor overheden die de componentenmethode toepassen vijf à zes componenten benoemd, zoals grond, fundering, gebouwconstructie en zo meer. De administratieve last is vooral bij de invoering, daarna valt het mee. Het is wel belangrijk dat er een heldere visie aan ten grondslag ligt, om willekeur te vermijden.

Desgevraagd geeft de heer Van Vugt aan dat er nog niet zoveel gemeenten gevorderd zijn met de componentenaanpak.

5. Eerste begrotingswijziging 2022

Geen van de commissieleden heeft vragen of opmerkingen.

6. Update adviezen realisatie en begroting (eenmaal per kwartaal)

De heer Westphal licht toe dat in de nieuwe raadsperiode zal worden voorgesteld om de peildatum van de laatste begrotingswijziging te verschuiven.

Mevrouw Rijnders merkt op dat er nog teruggekomen zou worden op het financiële plaatje; dat ontbreekt. De heer Westphal geeft aan dat de ontbrekende informatie zal worden toegevoegd. Er wordt afgesproken dat de presentatie die in een vorige vergadering werd gegeven, zal worden herhaald voor de Adviescommissie in nieuwe samenstelling.

7. Update leesbaarheid / begroting van de toekomst

Het onderwerp wordt verplaatst naar de vergadering van 21 april a.s.

8. Vooruitblik jaarplan 2022

Zie het overzicht in de vergaderagenda. Geen van de aanwezigen heeft vragen of aanvullingen.

Schorsing

De ambtenaren verlaten de vergadering.

9. Raadstoets

Zie de notitie, bij vergaderstukken. Er worden dit jaar geen raadstoetsen uitgevoerd, maar wel een evaluatie van de werking van het instrument, als onderdeel van het inwerkprogramma voor

de Adviescommissie in nieuwe samenstelling. Ook wordt bekeken hoe andere gemeenten ermee omgaan. Kan de Adviescommissie zich vinden in de aanbevelingen?

Zie blz. 3, aanbeveling 3, wethoudersdebat/hoorzitting. Mevrouw Rijnders verduidelijkt dat de Utrechtse raad gewend is om bij het debat over de jaarstukken ook aandacht te besteden aan de raadstoetsen. In Rotterdam en Amsterdam hanteert men een andere aanpak, namelijk een apart commissiedebat met de wethouder, wat leidt tot grotere betrokkenheid van de financiële woordvoerders.

Mevrouw De Koning merkt op dat een deel van de succesvolle aanpak te maken heeft met de goede ambtelijke ondersteuning bij raadstoetsen. Zij pleit ervoor dit te verankeren. Wat zou een goed moment zijn om plenair voldoende aandacht te kunnen besteden aan de raadstoetsen? Volgens mevrouw Rijnders is het verstandig om dit bij de behandeling van de jaarstukken te doen (realisatie is dan bekend). Wel kan eerder worden nagegaan wat er in de begroting staat, om daar vervolgens bij de behandeling van de jaarstukken op terug te kunnen komen; er kan dan discussie worden gevoerd over wat er gerealiseerd is.

Zie blz. 3, planning. Mevrouw Rijnders verduidelijkt dat het schema laat zien dat alle programma's aan bod komen tijdens de raadsperiode. Op een vraag van de heer Van der Zweth legt zij uit dat de groep die een raadstoets uitvoert zelf bepaalt of zij het gehele programma nemen of slechts een deel. Voor de raadstoets Onderwijs bijvoorbeeld werd gekozen voor Onderwijshuisvesting – niet voor het gehele programma. Het helpt als onderwerpen ruim van tevoren in grote lijnen vastliggen, zodat de woordvoerders en stadskantoor zich kunnen voorbereiden.De planning wordt als volgt gewijzigd (i.v.m. lopend onderzoek Rekenkamer): Bewoners & Bestuur en Volksgezondheid in 2023 (jaarstukken 2022), Veiligheid en Economie & Werkgelegenheid in 2024 (jaarstukken 2023).

De aanbeveling om een wethoudersdebat / hoorzitting te organiseren is nieuw; mevrouw Rijnders pleit ervoor om dit een keer te proberen en om te kijken of het de betrokkenheid van de fractiewoordvoerders werkelijk vergroot. Er wordt afgesproken dat de raadstoets start bij de begrotingsbehandeling, als experiment voor een van de programma’s. De programma's Algemene middelen en Overhead worden opgenomen in het schema voor de raadstoetsen na de verkiezingen van 2026.

10. Overdrachtsdocument

De Adviescommissie is enthousiast over het duidelijke document.

11. Advisering nota WAAVA

De notitie kan worden doorgestuurd naar de Commissie VBF; na enige discussie wordt besloten dat deze vergezeld gaat van een korte, begeleidende brief. De heer Van Vugt adviseert om daarin aan te geven dat het budgetrecht, de componentenmethode en levensduur de

belangrijkste onderwerpen zijn die in aanmerking komen voor een debat. Hij tekent daarbij aan dat de nota niet voldoende informatie voor de raad bevat om een goede keuze te kunnen maken voor de componentenmethode; de Commissie VBF zou om nadere uitleg kunnen vragen.

12. Rondvraag en sluiting

Er wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraagmogelijkheid. De voorzitter sluit de laatste vergadering van de Adviescommissie in deze samenstelling; hij bedankt de leden voor de fijne samenwerking in de afgelopen jaren. Uit het overdrachtsdocument blijkt dat er veel bereikt is – dankzij alle inzet en betrokkenheid.

commissiegriffier Adviescommissie CF ✉danielle.rijnders@utrecht.nl